

Sarrera

Irailaren 20an, Lekeitioko Udalak eta Euskaltzaindiak Eusebio Maria Azkueren omenezko jardunaldia egin zuten Lekeition, haren jaiotzaren bigarren mendeurrenaren harira.

Jardunaldia Akademiaren Literatura Ikerketa batzordearen ekimenez antolatu zen eta hauek izan ziren hizlariak: Jon Kortazar, «Eusebio Azkueren poesiaren bidetik»; Josu Bijuesca: «Parnasotik *Euzkadia*-ra. Eusebio M. Azkueren poesiagintza eta nazio identitatea»; eta Xabier Altzibar: «Zein dira eta zein ez E. M. Azkueren bertsoak?». Sarrera-hitzak Xabier Arrate Lekeitioko Euskara zinegotziak esan zituen, eta agur-hitzak Andres Urrutia euskaltzainburuak.

Euskera agerkariko zenbaki honetan, ekitaldiaren nondik norakoak azaltzen dituen sarrera honetaz gain, Jon Kortazar, Josu Bijuesca eta Xabier Altzibarren hitzaldiak bildu, osatu eta ikerketa artikulu gisa argitaratu dira.

Eusebio Maria Azkue jaio zela berrehun urte betetzen diren honetan, haren bizitza eta lana izan zituen hizpide Jon Kortazarrek. Aurkeztu zuen lanaren xede nagusia hau izan zen: bere bizitzari buruz dakiguna errepasatzea, zuzentzea eta osatzea, bere garaiko dokumentazioari helduta.

Josu Bijuescak gogora ekarri zuenez, «XIX. mendean euskal naziotasunaren ideiak toki zabala bete zuen politikari, kazetari, idazle edota pentsalarien artean. Euskal Herri penintsularrari dagokionez, esan izan da XIX. mendeko euskal identitatearen osagaiak ondorengoak direla: foruak,

fedea katolikoa, historia berariazkoa, euskara eta abertzaletasun bikoitza (alegia euskal abertzaletasuna eta espainola)». Bijuescaren esanetan, Eusebio Maria Azkueren poesiagintzak ondo erakusten ditu euskal identitatearen alde horiek guztiak, beraren bertso sailetan arakaturaz gero.

Xabier Altzibarrek «Zein dira eta zein ez E. M. Azkueren bertsoak?» izeneko hitzaldia eskaini zuen. Eusebio M. Azkueren bi alderdiri buruz mintzatu zen Xabier Altzibar. Lehen partean Eusebioren biografiari eta obrari dagozkion argitasun batzuk eman zituen, Lekeitioko Nautikako Eskolan hark eginiko lanaz (1862-1873), eta baita bere familiaz zuen arduraz ere.

Bigarren partean, hizlariak adierazi zuen kontuan hartu behar dela Eusebio Maria Azkueren eskuizkribuak sakabanatu zirela, «eta behintzat galdetu behar dela zein diren haren olerkiak. Adibidez, ea harenak diren *Carlitenac* bertsoak, Uriartek bilduak eta Eusebio Mariari egotzi zizkionak». Altzibarren ustez, bertso horiek ez dira Eusebio Maria Azkuerenak, «kontuan hartuta enuntziazioa, noizkoa den, eta baita hizkuntza, estilo, topiko literario eta metrika xehetasun batzuegatik. Bertso horiek Bizenta Mogelenak dirateke». Bestalde, hizlariak Bizenta Mogel eta Eusebio Maria bizkaierazko poeta edo bertsoegileen tradizioan kokatu zituen, gabon-kanten eragina eta haien joera morala azpimarraturaz.

Amaieran, Andres Urrutiak agur-hitzak esan zituen. Gogoan izan zuen Jean Haritschelhar zena, Euskaltzaindiaren Literatura Ikerketa batzordearen burua eta euskaltzainburu ohia, eta Eusebio Maria Azkueri buruz ere hitz batzuk esan zituen. Bere esanetan, «aitzindari» izan zen euskara eta euskal kultura zabaltzen.